

STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

ĆWICZENIA

SYLABUS

dla studentów Politologii UKSW (studia niestacjonarne) w roku akademickim 2009/10

FORMA ZAJĘĆ

Ćwiczenia

WYKŁADOWCA

Prof. UKSW dr hab. Radosław Zenderowski

WYDZIAŁ

Wydział Nauk Historycznych i Społecznych UKSW
Instytut Politologii

STATUS ZAJĘĆ w PROGRAMIE STUDIÓW

Przedmiot kierunkowy w ramach studiów na kierunku: Politologia
Zajęcia odbywają się w jednym semestrze w wymiarze 30 godzin.

PROBLEMATYKA ZAJĘĆ

I. PRAWO i OBYCZAJE MIĘDZYNARODOWE. WYBRANE ZAGADNIENIA

1. Stosunki dyplomatyczne
2. Stosunki konsularne
3. Protokół dyplomatyczny

II. KONFLIKTY MIĘDZYNARODOWE I NARODOWOŚCIOWE w EUROPIE

1. Przyczyny, przebieg i konsekwencje rozpadu Czecho-Słowacji (1992)
2. Konflikty narodowościowe w Belgii
3. Mniejszość węgierska w Europie Środkowej
4. Status międzynarodowy Bośni i Hercegowiny
5. Status międzynarodowy Republiki Mołdowy
6. Status międzynarodowy (Byłej Jugosłowiańskiej) Republiki Macedonii
7. Spory o terytoria w Europie Środkowej

III. PROBLEMY o CHARAKTERZE GLOBALNYM

1. Uchodźcy we współczesnym świecie
2. Stereotypy narodowościowe

IV. POLSKA i POLACY w ŚRODOWISKU MIĘDZYNARODOWYM

1. Polscy emigranci w świecie (XIX-XXI wiek). Polska diaspora.
2. Stosunki polsko-izraelskie. Relacje Polski z organizacjami żydowskimi na świecie

V. TURYSTYKA MIĘDZYNARODOWA

CELE ZAJĘĆ

Cele prowadzonych zajęć są następujące: ❶ przybliżenie studentom zagadnień związanych ze sposobami regulacji współczesnych stosunków międzynarodowych (obyczaje i prawo międzynarodowe), czemu służyć ma obowiązkowa lektura tekstów źródłowych oraz komentarzy dotyczących stosunków dyplomatycznych i konsularnych, a także wybranych opisów i analiz protokołu dyplomatycznego; ❷ wspólna analiza poszczególnych zjawisk i procesów o charakterze międzynarodowym zaprezentowanych w ramach wygłaszanych referatów – kształcenie umiejętności merytorycznej dyskusji i zadawania rzeczowych, istotnych pytań; ❸ zachęcenie studentów do sięgania po lekturę z zakresu stosunków międzynarodowych (na każdym zajęciu omawiana jest konkretna pozycja z tej dziedziny) oraz kształcenie umiejętności trafnego doboru lektur (pomijanie pozycji małowartościowych i pseudonaukowych); ❹ wyrobienie i udoskonalenie umiejętności dyskusowania o ważnych problemach współczesnego świata, odchodzenie od stereotypowych sądów i uproszczeń na rzecz krytycznej analizy poszczególnych zjawisk m.in. w oparciu o modele interpretacyjne (teoria stosunków międzynarodowych, elementy prawa międzynarodowego publicznego, historia powszechna) poznane w czasie wykładów.

METODY NAUCZANIA

Zajęcia składają się z czterech części.

- * **W części pierwszej** (25-30 min.) studenci **omawiają wybrany problem** z zakresu stosunków międzynarodowych.
- * **Część druga** (20 min.) przeznaczona jest **po pierwsze** – na zadawanie pytań dotyczących omawianego tematu oraz zgłaszanie uwag uzupełniających treść wystąpienia o nowe wątki, **po drugie** – studenci powinni krytycznie ocenić wystąpienie swoich kolegów lub koleżanek, zwracając uwagę zarówno na formę jak i treść wygłoszonego referatu.
- * **W części trzeciej** (16-20 min.) studenci prezentują **dwa eseje** (zob. lista tematów).
- * **Część czwarta** (10 min.) przeznaczona jest na **dyskusję** nad wysłuchanymi esejami.

Uwaga: część zajęć dydaktycznych odbywać się będzie za pośrednictwem platformy internetowej (*e-learning*). Klucz dostępu prześlą w trakcie zajęć.

LITERATURA PRZEDMIOTU

Zob. sylabus do wykładu.

FORMA I WARUNKI ZALICZENIA

STUDIA STACJONARNE		STUDIA NIESTACJONARNE	
SEMESTR ZIMOWY	SEMESTR LETNI	SEMESTR ZIMOWY	SEMESTR LETNI
-----	-----	zaliczenie	zaliczenie

Warunkiem zaliczenia jest wywiązanie się w terminie (do przedostatnich zajęć) z następujących zobowiązań:

- **Obecność na zajęciach** (max. 3 nieusprawiedliwione)
- **Esej** oraz **referat** (proszę wpisać się na listę)
- **Test (wielokrotnego wyboru)**, zakres merytoryczny: **zadane lektury + teksty referatów (pytania)**

KONSULTACJE

Godziny i miejsce dyżuru proszę sprawdzić na stronie internetowej www.zenderowski.republika.pl, tablicy ogłoszeń lub dzwoniąc pod nr tel. (22) 839.82.05 (Instytut Politologii). Uwaga: termin dyżurów konsultacyjnych może ulec zmianie w ciągu roku.

Korespondencję można przysłać lub zostawić w Sekretariacie Instytutu Politologii, pok. 314, ul. Dewajtis 5, PL-01-815 Warszawa. W pilnych sprawach korespondencję (z wyjątkiem listów poleconych) proszę przesłać na adres prywatny: ul. Węgielna 3 m. 9, PL-43-400 Cieszyń.

Telefon prywatny: 600 43.11.70 (na sms-y nie odpowiadam)
Fax: +48 (22) 839.82.05 (Instytut) – tylko w sytuacjach nadzwyczajnych z wyraźnym zaznaczeniem adresata.

E-mail: zenderowski@seznam.cz. Pozostałe informacje na stronie: www.zenderowski.republika.pl.

SZCZEGÓŁY

LISTA LEKTUR

Lektura zamieszczonych poniżej tekstów jest obowiązkowa. Ich znajomość nie będzie jednak weryfikowana przez prowadzącego na bieżąco (w czasie zajęć). Pytania z zakresu tych lektur zostaną umieszczone (wraz z pytaniami dotyczącymi problemów omawianych w trakcie referatów) w teście końcowym.

1 STOSUNKI DYPLOMATYCZNE

- A.** *Konwencja Wiedeńska o Stosunkach Dyplomatycznych* (1961), w: A. Łazowski (opr.), *Prawo międzynarodowe publiczne: zbiór przepisów*, Kraków 2003, s. 123-138 (tekst dostępny również na stronie MSZ RP <http://www.msz.gov.pl>).
- B.** Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2004, s. 21-41 (rozdz. 1.: *Nazwa i rys historyczny. Pojęcie dyplomacji oraz pojęcie, źródła i kodyfikacja prawa dyplomatycznego*).
- C.** Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2004, s. 138-157 (rozdz. 5.: *Rodzaje, klasy, rangi, tytuły szefów i członków misji dyplomatycznych. Zasady precedencji oraz korpus dyplomatyczny*).
- D.** *Ustawa z dnia 27. lipca 2001 r. o służbie zagranicznej*, w: A. Łazowski (opr.), *Prawo międzynarodowe publiczne: zbiór przepisów*, Kraków 2003, s. 191-206.

2 STOSUNKI KONSULARNE

- A.** *Konwencja Wiedeńska o Stosunkach Konsularnych* (1963), w: A. Łazowski (opr.), *Prawo międzynarodowe publiczne: zbiór przepisów*, Kraków 2003, s. 139-170 (tekst dostępny również na stronie MSZ RP <http://www.msz.gov.pl>).
- B.** Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2004, s. 387-396 (rozdz. 12.: *Nazwa, zarys historyczny, pojęcie, źródła i kodyfikacja prawa konsularnego*).
- Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2004, s. 397-408 (rozdz. 13.: *Ustanawianie stosunków konsularnych*).
- Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2004, s. 409-425 (rozdz. 14.: *Organy do spraw realizacji stosunków konsularnych*).
- C.** Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2004, s. 426-463 (rozdz. 15.: *Funkcje konsularne*).
- Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2004, s. 464-475 (rozdz. 16.: *Początek i koniec funkcji konsularnej*).
- D.** *Ustawa z dnia 13. lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej*, w: A. Łazowski (opr.), *Prawo międzynarodowe publiczne: zbiór przepisów*, Kraków 2003, s. 207-218 (tekst dostępny również na stronie MSZ RP <http://www.msz.gov.pl>).

5 PROTOKÓŁ DYPLMATYCZNY

- A.**
- Pietkiewicz E., *Protokół dyplomatyczny*, Warszawa 2002, s. 36-63 (rozdz. 2.: *Protokół dyplomatyczny w dobie obecnej*).
- Pietkiewicz E., *Protokół dyplomatyczny*, Warszawa 2002, s. 316-320 (rozdz. 14.: *Protokół dyplomatyczny a dyscypliny naukowe*).
- B.**
- Pietkiewicz E., *Protokół dyplomatyczny*, Warszawa 2002, s. 78-97 (rozdz. 5.: *Przywileje i immunitety – język dyplomatyczny – korespondencja – flaga państwowa*).
- C.**
- Pietkiewicz E., *Protokół dyplomatyczny*, Warszawa 2002, s. 98-137 (rozdz. 6.: *Normy regulujące współżycie*).
- Pietkiewicz E., *Protokół dyplomatyczny*, Warszawa 2002, s. 286-300 (rozdz. 11.: *Delegacje zagraniczne*).

REFERAT

OGÓLNE ZASADY

- ① Każdy student zobowiązany jest do wygłoszenia **jednego referatu na zadany temat**. Referat przygotowują **dwie osoby** (proszę wpisać się na listę).
- ① Wygłoszenie referatu powinno trwać **25-30 minut**. Referat nie powinien być odczytany. Student może natomiast korzystać z konspektu, zawierającego najistotniejsze punkty (tezy) swojej wypowiedzi, ważne daty, adresy itp.
- ① Referat powinien być **opracowany w wersji elektronicznej** i przesłany najpóźniej **7 dni od daty wygłoszenia na adres e-mail: zenderowski@seznam.cz**. Plik z pracą powinien zawierać w swojej nazwie informację koniecznie (!) **wg następującego wzoru**: nazwisko imię – nr albumu – kierunek – typ studiów (dziennie, zaoczne) – przedmiot – rodzaj pracy. **Przykład: Kowalski Jan - 39999 - politologia - dzienne - stosunki międzynarodowe - referat. Objętość pracy: 24000-30000 znaków**. Pracę uważa się za przesłaną w momencie **otrzymania pisemnego potwierdzenia** za strony prowadzącego zajęcia. Należy je **wydrukować i zachować** na wypadek ewentualnych wątpliwości przy zaliczaniu przedmiotu. Przesłane prace nie będą rozpowszechniane i zostaną usunięte z twardego dysku po zakończeniu roku akademickiego.
- ① W **przypadku niemożności wygłoszenia** referatu w danym dniu, osoba, na której spoczywa ten obowiązek powinna poprosić kogoś o jego przeczytanie. Prowadzący zajęcia powinien zostać o tym uprzednio poinformowany telefonicznie lub drogą internetową.
- ① **Prace będące plagiatem** zostaną odrzucone, zaś osoba, która przedstawiła do oceny dany referat, zostanie pozbawiona punktów i nie będzie miała możliwości oddania do oceny nowej wersji swojego referatu.

ELEMENTY SKŁADOWE REFERATU

- [1]. **Imię i nazwisko** autora recenzji, **grupa, data** wygłoszenia.
- [2]. **Tytuł** referatu.
- [3]. **Treść referatu**. Proszę dokonać odpowiedniej selekcji danych i nie przepisywać całych fragmentów książek i artykułów. Układ treści i dobór źródeł informacji powinien stanowić pracę autorską. Należy skoncentrować się **na kilku istotnych z perspektywy tematu zagadnieniach** i w miarę możliwości **nie czynić zbyt daleko idących dygresji**, nie podawać do wiadomości zbyt dużej ilości szczegółowych danych. Proszę unikać przedstawienia tematu w postaci rozbudowanego kalendarium poszczególnych zdarzeń. Powinno się raczej wyjść od konkretnego problemu związanego z tematem i ewentualnie wskazać na jego uwikłania historyczne (ujęcie problemowe zamiast chronologicznego). Tekst referatu powinien zostać udostępniony do skopiowania całej grupy.
- [4]. **Dane bibliograficzne**. Referat powinien być przygotowany w oparciu o **co najmniej 3 książki i 3 artykuły naukowe lub popularno-naukowe**. Do każdego tematu podane są pozycje bibliograficzne, z których student może, lecz nie musi skorzystać. Odpowiednią literaturę można znaleźć zarówno w bibliotekach, jak i w internecie (zob. adresy instytutów badawczych, które w wielu przypadkach publikują na swoich stronach wyniki prowadzonych przez siebie badań z zakresu stosunków międzynarodowych, adresy internetowe czasopism naukowych). **Liczba oraz jakość publikacji, z których korzysta student przy opracowywaniu referatu ma wpływ na ocenę**. Tekst referatu, poza zestawieniem bibliograficznym na końcu pracy (w porządku alfabetycznym), powinien **zawierać prawidłowo sporządzone przypisy** (technika sporządzania przypisów – zob. np. R. Zenderowski, *Praca magisterska. Jak pisać i obronić? Wskazówki metodologiczne*, Warszawa 2004, s. 65-80 lub R. Zenderowski, *Technika pisania prac magisterskich*, Wyd. CeDeWu 2005, s. 68-83).
- [5]. **Pięć pytań dotyczących prezentowanej problematyki** z czterema wariantami odpowiedzi (proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi). Część pytań zostanie umieszczona w teście końcowym (wielokrotnego wyboru). Pytania te można udostępnić grupie.

Uwaga: referat powinien zostać zaprezentowany w możliwie jak najbardziej atrakcyjnej formie. W tym celu należy korzystać z dostępnych map, rzutnika folii, rzutnika multimedialnego oraz z innych urządzeń audio-wizualnych itp.

KRYTERIA OCENY REFERATU

Przedmiot oceny	Maksymalna liczba punktów
▪ kryterium formalne: styl prezentacji; źródła, w oparciu o które przygotowano referat	5 pkt.
▪ kryterium merytoryczne: trafność tez, rzeczowość, treściwość, umiejętność ujęcia problemu	15 pkt.
▪ kryterium czasowe: terminowość wygłoszenia i oddania referatu	– 10 pkt.
▪ kryterium techniczne: jakość techniczna (schludność, praca napisana na komputerze)	2 pkt.
▪ kryterium językowe: ocena pod kątem błędów literowych, stylistycznych oraz ortograficznych	3 pkt.

TEMATY REFERATÓW

Proszę wpisać się na listę.

I. KONFLIKTY MIĘDZYNARODOWE I NARODOWOŚCIOWE W EUROPIE

- [1]. **Przyczyny, przebieg i konsekwencje rozpadu Czecho-Słowacji** – ● geneza i charakterystyka państwa czechosłowackiego, jego ustroju politycznego oraz roli i znaczenia w stosunkach międzynarodowych ● wewnątrzkrajowe i międzynarodowe, historyczne i współczesne podłoże i przyczyny rozpadu państwa – typologizacja (wskazać na najistotniejsze i uzasadnić) ● stanowisko głównych partii politycznych, elit oraz opinii publicznej – zob. badania opinii społecznej nt. podziału federacji przed 1993 rokiem ● wybory parlamentarne w 1992 roku i ostatni etap dezintegracji Czecho-Słowacji ● co i jak podzielono? ● konsekwencje podziału państwa dla Rep. Czeskiej, Słowacji oraz otoczenia międzynarodowego tych państw ● jak obecnie postrzega się (i ocenia) w Rep. Czeskiej i na Słowacji fakt rozpadu Czecho-Słowacji? ● Reakcja społeczności międzynarodowej na „aksamitny rozwój”.

Propozycja literatury:

- Bajda P. (red.), *Słowacja w pięć lat po rozpadzie Czechosłowacji*, Warszawa 1999.
- Baluch J., *Rozpad czy podział Czechosłowacji?*, „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej” 1996 nr 4, s. 125-134.
- Bankowicz M., *Zlikwidowane państwo. Ze studiów nad polityką Czechosłowacji*, Kraków 2003.

- Batowski H., *Przyczyny rozpadu byłej Czecho-Słowacji*, „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej” 1993 nr 1, s. 107-121.
- Błażek B., *Czego ci Słowacy właściwie chcą?*, „Obóz” 1990 nr 19, s. 77-82.
- Chmel R. (opr.), *Kwestia słowacka w XX wieku*, Gliwice 2002.
- Glenn J.K., *Competing Challengers and Contested Outcomes to State Breakdown: The Velvet Revolution in Czechoslovakia*, „Social Forces” 1999 nr 1, s. 187-211.
- Hilde P.S., *Slovak Nationalism and the Break-up of Czechoslovakia*, „Europe – Asia Studies” 1999 nr 4, s. 647-665.
- Musil J., *The end of Czechoslovakia*, Budapest-London 1995.
- Průcha V., *Ekonomiczne aspekty podziału Czechosłowacji w latach 1990-1993*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2003 nr 5, s. 109-131.
- Sulitka A., *Słowacy w Republice Czeskiej*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1994 z. 5, s. 239-244.
- Szayna T.S., *Rozpad Czecho-Słowacji (kilka uwag o jego konsekwencjach)*, „Sprawy Międzynarodowe” 1993 nr 1, s. 55-74.
- Szczepaniak M., *Od federacji czechosłowackiej do dwóch państw niepodległych*, „Zeszyty Naukowe AE w Poznaniu” 1995 z. 232, s. 39-70.
- Ulč O., *Czechoslovakia's Velvet Divorce*, „East European Quarterly” 1996 nr 3, s. 331-352.
- Valenta J., *Czesi i Słowacy: Próba federalizmu w Europie Środkowowschodniej*, „Obóz” 1997 nr 32/32, s. 71-92.
- Vodička K. (red.), *Dělení Československa. Deset let poté*, Praha 2003.
- Wolchik S., *The Politics of Ethnicity in Post-Communist Czechoslovakia*, „East European Politics and Society” 1994 nr 1.
- Wolff-Powęska A., *Oswojona rewolucja. Europa Środkowo-Wschodnia w procesie demokracji*, Poznań 1998, s. 227-276.
- Zenderowski R., *Przyczyny rozpadu Czecho-Słowacji*, „Sprawy Międzynarodowe” 2005 nr 3, s. 103-118.

- [2]. **Konflikty narodowościowe w Belgii** – ● geneza, okoliczności powstania państwa belgijskiego, jego współczesny ustrój polityczny – ewolucja ● rola i znaczenie Belgii w stosunkach międzynarodowych ● przesłanki konfliktu – co może świadczyć o istnieniu sporów? ● strony konfliktów – kto z kim walczy? ● historyczne podłoże i przyczyny konfliktów ● przedmiot sporów – o co walczą poszczególne strony konfliktu? ● metody stosowane w walce o realizację swoich interesów ● czynniki wzmacniające i osłabiające konflikt ● identyfikacja społeczno-kulturowa i narodowa mieszkańców Belgii (w świetle spisów narodowych, badań opinii publicznej) – ilu (jaki procent) mieszkańców deklaruje na pierwszym miejscu swoją belgijskość? ● Struktura narodowościowa i wyznaniowa kraju ● wewnętrzne i międzynarodowe próby rozwiązania konfliktu ● perspektywy na przyszłość – czy integralność Belgii jest zagrożona? czy rozważa się „wariant czechosłowacki”?

Propozycja literatury:

- Eder W., *Belgia krajem Walonów i Flamandów*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1992 z. 1, s. 201-212.
- Głowacki A., *Belgia. Od państwa unitarnego ku federacji*, Szczecin 1987.
- Głowacki A., *System polityczny Belgii*, Szczecin 1995.
- Jędrzejewska S., *Wspólnota Niemieckojęzyczna Królestwa Belgii*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1997 z. 10, s. 231-236.
- Kapcewicz J., *Flandria w Europie Regionów*, Toruń 2004.
- *Konstytucja Belgii*. Wstęp i tłumaczenie W. Skrzydło, Warszawa 1996.
- Łaptos J., *Historia Belgii*, Wrocław 1995.
- O'Neill M., *Belgium: Language, ethnicity and nationality*, „Parliamentary Affairs” 2000 Vol. 53, s. 114-134.
- O'Neill M., *Re-imagining Belgium: New federalism and the political management of cultural diversity*, „Parliamentary Affairs” 1998 Vol. 51, s. 241-258.
- Philips V., Vermeersch P., *Belgia: geneza i organizacja państwa federalnego*, „Studia Europejskie” 1998 nr 1, s. 67-87.
- Prinsloo R., *Subnationalism in a cleaved society with reference to the Flemish Movement since 1945*, Leuven 2001.
- Rossel H., *Ogólna informacja o podziałach Belgii*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1997 z. 10, s. 237-240.
- Swenden W., *Asymmetric Federalism and Coalition-Making in Belgium*, „Publius” 2002 Vol. 32, s. 67-87.
- Zieliński E., *Parlament Belgii*, Warszawa 1994.

- [3]. **Mniejszości węgierskie w Europie Środkowej** – ● przyczyny, dla których mniejszość węgierska należy do najliczniejszych mniejszości w Europie Środkowej – rewizja granic po I wojnie światowej i struktura demograficzna Basenu Karpackiego ● rozmieszczenie mniejszości węgierskiej w poszczególnych państwach regionu (Słowacja, Rumunia, Ukraina, Serbia i Czarnogóra, Austria, Słowenia, Chorwacja) – mapa, liczebność – tabela, wykres lub diagram (zmiany w okresie od poł. XIX wieku do końca wieku XX) ● status prawny i polityczny mniejszości węgierskiej w poszczególnych państwach, głównie w Rumunii i na Słowacji ● główne problemy w stosunkach między mniejszością węgierską a państwem zamieszkania (Słowacja, Rumunia, Serbia i Czarnogóra, Ukraina, Austria, Chorwacja i Słowenia) ● Republika Węgierska i mniejszość węgierska: problem Karty Węgry i inicjatywy nadania obywatelstwa węgierskiego członkom mniejszości węgierskiej ● kwestia węgierska jako czynnik dezintegracyjny obecnie i w przyszłości – próba prognozy ● mniejszość węgierska i polska w Europie Środkowowschodniej: podobieństwa i różnice – analiza porównawcza (tabela).

Propozycja literatury:

- Deme L., *National sentiment and foreign affairs: The Hungarian-Ukrainian Treaty of 1991 in Hungarian politics*, „East European Quarterly” 2003 Vol. 37, s. 281-301.
- Eder W., *Polityka Republiki Słowackiej wobec mniejszości węgierskiej, a Unia Europejska i NATO*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1998 nr 12/13, s. 155-166.
- Gereben F. (red.), *Hungarian minorities and Central Europe: regionalism, national and religious identity*, Piliscsaba 2001.
- Góralczyk B., *Węgierski pakiet*, Warszawa 2000.
- Góralczyk B., *Węgry. Transformacja pokomunistyczna 1990-2003*, Warszawa 2003.
- Grajewski A., *Mniejszość węgierska na Słowacji*, „Polska w Europie” 1994 z. 16, s. 73-81.
- Jeszenszky G., *Traktaty Węgier z sąsiednimi państwami a kwestia mniejszości narodowych*, „Przegląd Zachodni” 1997 nr 4, s. 47-55.
- Kalavsky M., *Mniejszość węgierska na Słowacji w pierwszym roku republiki słowackiej*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1994 z. 2, s. 175-193.
- Kardos G., *The Culture of Conflict: Hungary's Role in Resolving Ethnic Disputes*, „World Policy Journal” 1995 Vol. 12.
- Koźmiński M., *O świadomości narodowej na pograniczu węgiersko-słowackim po I wojnie światowej*, „Studia z dziejów ZSRR i Europy Środkowej” 1984 t. XX.
- Kiss L.J., *Naród, mniejszość i integracja. Polityka zagraniczna Węgier (1990-1999)*, „Przegląd Zachodni” 2000 nr 3, s. 1-26.
- Marko A., Martinický P., *Slovak-Magyar relations: history and present day in figures*, Bratislava 1995.
- Stanisławski W. i in., *Konflikty etniczne w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej*, „Prace Ośrodka Studiów Wschodnich” 2002 nr 6, s. 36-46.
- Tökes L., *Siedmiogórod – Węgry i Rumuni po 1989 roku*, „Obóz” 2001 nr 40, s. 77-94.
- Wojciechowski S., *Problem mniejszości węgierskiej w Europie Środkowo-Wschodniej*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 2001 z. 18, s. 67-79.

- [4]. **Status międzynarodowy Bośni i Hercegowiny** – ● okoliczności powstania państwa ● zróżnicowanie etniczne i wyznaniowe terytorium – mapa i liczby ● geopolityczne znaczenie terytorium Bośni i Hercegowiny (historia i współczesność) ● główne linie konfliktów w państwie ● ustrój polityczno-administracyjny Bośni i Hercegowiny ● stosunki BiH z Chorwacją i Serbią ● wewnętrzne i międzynarodowe (Unia Europejska, Organizacja Narodów Zjednoczonych, OBWE, Inicjatywa Środkowoeuropejska i Stany Zjednoczone) próby unormowania sytuacji ● porównanie – w formie tabeli – Bośni i Hercegowiny do innych państw regionu (Chorwacja, Serbia i Czarnogóra, Macedonia, Albania) w oparciu o wybrane kryteria (tradycje państwowe, struktura narodowościowa i stopień zaangażowania procesów narodotwórczych, poziom rozwoju gospodarczego, uznanie międzynarodowe, główne wyznania religijne itp.) ● perspektywy na przyszłość (próba prognozy).

Propozycja literatury:

- Babuna A., *Nationalism and the Bosnian Muslims*, „East European Quarterly” 1999 Vol. 33, s. 195-218.
- Bass W., *The triage of Dayton*, „Foreign Affairs” 1998 Vol. 77, s. 95-108.
- Bieber F., *Bosnia-Herzegovina and Lebanon: Historical lessons of two multireligious states*, „Third World Quarterly” 2000 Vol. 21, s. 269-281.
- Bildt C., *A second chance in the Balkans*, „Foreign Affairs” 2001 Vol. 80, s. 148-158.
- Cirić-Strazińska D., *Jedna czy trzy Bośnie?*, „Więź” 1999 nr 12, s. 75-81.
- Eberhardt P., *Problematyka narodowościowa Bośni i Hercegowiny*, „Czasopismo Geograficzne” 2001 z. 1, s. 3-22.
- *Europa Środkowa*, „Rocznik Strategiczny” 1998/1999, s. 180-208.
- *Europa Środkowa 2001/2002*, „Rocznik Strategiczny” 2001/2002, s. 269-293.
- *Europa Środkowa – dziesięć lat później*, „Rocznik Strategiczny” 1999/2000, s. 223-249.
- *Europa Środkowa – kontynuacja przemian*, „Rocznik Strategiczny” 2000/2001, s. 263-290.
- *Europa Środkowa – czas przełomu*, „Rocznik Strategiczny” 1997/1998, s. 163-188.
- *Europa Środkowa – nadal pomiędzy...*, „Rocznik Strategiczny” 1996/1997, s. 173-214.
- *Europa Środkowa – rok przełomu*, „Rocznik Strategiczny” 2002/2003, s. 244-271.
- *Europa Środkowa – rok przełomów*, „Rocznik Strategiczny” 2003/2004, s. 263-290.
- Gołembski F., *Pokój dla Bośni*, „Sprawy Międzynarodowe” 1995 nr 3, s. 53-68.

- Heuberger V., *Bośnia między Wschodem a Zachodem*, „Przegląd Zachodni” 1997 nr 4.
- Huddleston M.W., *Innocents abroad: Reflections from a public administration consultant in Bosnia*, „Public Administration Review” 1999 Vol. 59, s. 147-158.
- Jeszenszky G., *More Bosnias? National and ethnic tensions in the post-Communist world*, „East European Quarterly” 1997 Vol. 31, s. 283-298.
- Pawluczuk W., *Bośnia jako pogranicze łacińsko-bizantyjskie*, „Pogranicze” 1998 t. 7, s. 51-60.
- Piątkowski P., *Operacja IFOR "Wspólny wysiłek" w Bośni i Hercegowinie*, Toruń 1996.
- Siennicka H., *Poprzez Bośnię i Hercegowinę*, „Krasnogruda” 1997 nr 7, s. 95-100.
- Sokolović D., Bieber F., *Reconstructing multiethnic societies: the case of Bosnia-Herzegovina*, Institute for Strengthening Democracy, Konjic, Ashgate 2001.
- Stanisławski W. i in., *Konflikty etniczne w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej*, „Prace Ośrodka Studiów Wschodnich” 2002 nr 6, s. 7-15.
- Stanisławski W., *Bośnia i Hercegowina wobec pytania o tożsamość*, „Prace Ośrodka Studiów Wschodnich” 2003 nr 10, s. 7-17, 37-47.
- Stankowicz A., *Jedność wielokulturowej Bośni i Hercegowiny*, „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej” 2003 t. 11, s. 35-47.
- Stankowicz A., *Między bośniakością a jugosławizmem: transformacja świadomości historycznej w społeczeństwie Bośni i Hercegowiny*, „Prace Komisji Środkowoeurop.” 2002 t. 10, s. 27-37.
- Szafarz R., *Spór Bośni-Hercegowiny z nową Jugosławią w Międzynarodowym Trybunale Sprawiedliwości*, „Sprawy Międzynarodowe” 1993 nr 4, s. 101-108.
- Szulik W., *Konflikt w byłej Jugosławii*, „Sprawy Międzynarodowe” 1997 nr 1, s. 91-108.
- Waldenberg M., *Rozbicie Jugosławii. Od separacji Słowenii do wojny kosowskiej*, Warszawa 2003.
- Wojciechowski S., *Animozyje i konflikty na terytorium byłej Jugosławii*, „Przegląd Zachodni” 2002 nr 1, s. 143-157.
- *Zrozumieć Bośnię – Wybór tekstów z seminarium...*, „Krasnogruda” 1997 nr 6, s. 66-92.

- [5]. **Status międzynarodowy Republiki Mołdowy** – ● okoliczności powstania państwa ● Mołdowa a Mołdawia – zakres terytorialny obu nazw ● zróżnicowanie etniczne i wyznaniowe terytorium – mapa i liczby (tabela, diagram) ● geopolityczne znaczenie terytorium Mołdawii (w historii i współczesnie) ● główne linie konfliktów wewnętrznych ● ustroj polityczno-administracyjny Rep. Mołdowy ● separatyzm Naddniestrza i Gagauzji ● wewnętrzne i międzynarodowe próby unormowania sytuacji ● czynniki wzmacniające i osłabiające konflikt w Mołdowie i o Mołdowę ● perspektywy na przyszłość (próba prognozy).

Propozycja literatury:

- Cashu I., *The politics and policy trade-offs of reforming the public pension system in post-communist Moldova*, „Europe - Asia Studies” 2000 Vol. 52, s. 741-757.
- Dima N., *Moldavia and the Transdniestri Republic*, New York 2001.
- Dima N., *The Moldavian-Dniestr Republic: A geo-political game*, „The Journal of Social, Political, and Economic Studies” 1999 Vol. 24, s. 37-63.
- Eberhardt P., *Tożsamość narodowa a polityka zagraniczna Republiki Mołdowy*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2002 nr 4, s. 67-89.
- Eberhardt P., *Sytuacja narodowościowa w Republice Mołdawii*, „Przegląd Wschodni” 2000 t. 7, z. 1, s. 215-227.
- *Europa Środkowa*, „Rocznik Strategiczny” 1998/1999, s. 180-208.
- *Europa Środkowa 2001/2002*, „Rocznik Strategiczny” 2001/2002, s. 269-293.
- *Europa Środkowa – dziesięć lat później*, „Rocznik Strategiczny” 1999/2000, s. 223-249.
- *Europa Środkowa – kontynuacja przemian*, „Rocznik Strategiczny” 2000/2001, s. 263-290.
- *Europa Środkowa – czas przełomu*, „Rocznik Strategiczny” 1997/1998, s. 163-188.
- *Europa Środkowa – nadal pomiędzy...*, „Rocznik Strategiczny” 1996/1997, s. 173-214.
- *Europa Środkowa – rok przełomu*, „Rocznik Strategiczny” 2002/2003, s. 244-271.
- *Europa Środkowa – rok przełomów*, „Rocznik Strategiczny” 2003/2004, s. 263-290.
- Golembki F., Szmyd Z., *Mołdawia a Rosja*, „Polityka Wschodnia” 1998 nr 1, s. 47-60.
- *Informacja o Naddniestrzu i Mołdawii*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1993 z. 3, s. 217-222.
- Sowińska-Krupka A., *Mołdawia 1940-1989: od sowietyzacji do odrodzenia narodowego*, „Studia Polityczne” 1996 nr 5, s. 127-140.
- Szczepański W., *Mołdawski problem*, „Sprawy Polityczne” 2003 nr 5, s. 60-66.
- Wróbel J., *Naddniestrze*, „Prace Ośrodka Studiów Wschodnich” 2003 nr 10, s. 15-19, 53-58.
- Wróbel J., *Unia Europejska a Mołdawia*, „Prace Ośrodka Studiów Wschodnich” 2004 nr 13, s. 16-28.

- [6]. **Status międzynarodowy Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii** – ● okoliczności powstania państwa ● Macedonia jako współczesne państwo i starożytny region historyczny ● zróżnicowanie etniczne i wyznaniowe terytorium – mapa i liczby (tabela, diagram) ● macedońska tożsamość narodowa a roszczenia Greków, Bułgarów i Serbów ● geopolityczne i historyczne znaczenie terytorium Macedonii (w historii i współczesnie) ● główne linie konfliktów wewnętrznych w państwie ● ustroj polityczno-administracyjny BJ Republiki Macedonii ● wewnętrzne i międzynarodowe próby unormowania sytuacji wewnętrznej ● stosunek Grecji, Albanii, Serbii, Bułgarii oraz innych państw regionu, a także Unii Europejskiej, Organizacji Narodów Zjednoczonych, OBWE, Inicjatywy Środkowoeuropejskiej i Stanów Zjednoczonych do państwowości macedońskiej i sytuacji w Macedonii ● porównanie – w formie tabeli – Macedonii do innych państw regionu (Chorwacja, Serbia i Czarnogóra, Bośnia i Hercegowina, Albania) w oparciu o wybrane kryteria (tradycje państwowe, struktura narodowościowa i stopień zaawansowania procesów narodotwórczych, poziom rozwoju gospodarczego, uznanie międzynarodowe, główne wyznania religijne itp.) ● perspektywy na przyszłość (próba prognozy).

Propozycja literatury:

- Balcer A., *Religia w konflikcie Kosowa i Macedonii*, „Krasnogruda” 2002/03 nr 16, s. 25-48.
- Eberhardt P., *Problematyka narodowościowa Macedonii*, „Czasopismo Geograficzne” 2001 z. 2, s. 139-159.
- Engström J., *Multi-ethnicity or Bi-nationalism? The Framework Agreement and the Future of the Macedonian State*, „Journal on Ethnopolitics and Minority in Europe” 2002 nr 1.
- *Europa Środkowa*, „Rocznik Strategiczny” 1998/1999, s. 180-208.
- *Europa Środkowa 2001/2002*, „Rocznik Strategiczny” 2001/2002, s. 269-293.
- *Europa Środkowa – dziesięć lat później*, „Rocznik Strategiczny” 1999/2000, s. 223-249.
- *Europa Środkowa – kontynuacja przemian*, „Rocznik Strategiczny” 2000/2001, s. 263-290.
- *Europa Środkowa – czas przełomu*, „Rocznik Strategiczny” 1997/1998, s. 163-188.
- *Europa Środkowa – nadal pomiędzy...*, „Rocznik Strategiczny” 1996/1997, s. 173-214.
- *Europa Środkowa – rok przełomu*, „Rocznik Strategiczny” 2002/2003, s. 244-271.
- *Europa Środkowa – rok przełomów*, „Rocznik Strategiczny” 2003/2004, s. 263-290.
- Gylybow I., *Macedoński węzeł*, „Obóz” 1991 nr 20, s. 62-65.
- Janev I., *Legal aspects of the use of a provisional name for Macedonia in the United Nations system*, „The American Journal of International Law” 1999 Vol. 93, s. 155-160.
- Kiselinovski S., *Zmiany etniczne na mapie Macedonii*, „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej” 2001 t. 9, s. 195-199.
- Perry D.M., *Macedończycy, Bułgarzy czy sławońscy Grecy? Problem świadomości narodowej*, „Sprawy Międzynarodowe” 1992 nr 7-12, s. 111-128.
- Polkowska A.M., *Macedonia*, Wrocław 2000.
- Stawowy-Kawka I. (red.), *Miejsce Macedonii na Bałkanach: historia – polityka – kultura – nauka*, Kraków 2005.
- Stawowy-Kawka I., *Historia Macedonii*, Wrocław 2000.
- Stawowy-Kawka I., *Problem albański w Republice Macedonii*, „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej” 1996 t. 6, s. 81-94.
- Stawowy-Kawka I., *Współczesne problemy narodowościowe w Republice Macedonii*, „Balcanica Posnaniensia” 2001 t. 11/12, s. 287-296.
- Sujekta J., *Problem terytorializmu i podwójnej tożsamości z perspektywy Macedonii w XX wieku*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 2005 z. 26, s. 157-166.
- Szulik W., *Konflikt w byłej Jugosławii*, „Sprawy Międzynarodowe” 1997 nr 1, s. 91-108.
- Waldenberg M., *Rozbicie Jugosławii. Od separacji Słowenii do wojny kosowskiej*, Warszawa 2003.
- Wojciechowski S., *Animozyje i konflikty na terytorium byłej Jugosławii*, „Przegląd Zachodni” 2002 nr 1, s. 143-157.
- Veskovic-Vangeli V., *Die nationale Identität Makedoniens zwischen Vergangenheit und Gegenwart*, „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej” 1997 t. 5, s. 47-68.

- [7]. **Spory o terytoria w Europie Środkowej** – ● terytoria sporne w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej – próba porównania skali i znaczenia problemu w stosunkach międzynarodowych (dlaczego Europa Środkowa stanowi pod tym względem interesujący fenomen?) ● wykaz terytoriów spornych w Europie Środkowej w kolejności wagi i znaczenia danego sporu dla sytuacji międzynarodowej w regionie – mapa, tabele ● uwarunkowania i przyczyny sporów terytorialnych – ogólne i w poszczególnych (wybranych) przypadkach ● perspektywy rozwiązania lub zaostreżenia sporów terytorialnych w przyszłości – czynniki osłabiające lub wzmacniające pretensje terytorialne ● szczegółowe omówienie wybranego przypadku: Siedmiogród, Śląsk Cieszyński lub południowa Słowacja (geneza sporu, przebieg konfliktu, argumenty poszczególnych stron sporu, perspektywy rozwiązania) – mapy, tabele, diagramy, ewentualnie jednej z ideologii: „Wielka Serbia”, „Wielka Albania”, „Wielka Chorwacja”, „Wielka Rumunia”, „Wielka Bułgaria”, „Wielkie Węgry” – mapy.

Propozycja literatury:

- Halecki O., *Historia Europy - jej granice i podziały*, Lublin 1994.
- Helnarski S. (red.), *Nacjonalizm. Konflikty narodowościowe w Europie Środkowej i Wschodniej*, Toruń 2001.

- Kłoczowski J. (red.), *Historia Europy Środkowo-Wschodniej. T. 1 i 2*, Lublin 2000.
- Kołodziejczyk D., *Od granic kresowych do rogatek: rozwój pojęcia granicy linearnej w Europie Wschodniej*, „Barok” 1996 nr 2, s. 53-57.
- Kosmala G., *Stabilność granic politycznych w Europie Środkowej i Wschodniej w XX wieku*, „Czasopismo Geograficzne” 1999 z. 1, s. 51-64.
- Kosmala G., *Zmiany granic politycznych w Europie Środkowej w okresie ostatnich 200 lat*, Wrocław 1993.
- Kuczyński M., *Krwawiąca Europa. Konflikty zbrojne i punkty zapalne w latach 1990-2000*, Warszawa 2001.
- Malendowski W. (red.), *Spory i konflikty międzynarodowe: aspekty prawne i polityczne*, Wrocław 2000.
- Mojsiewicz Cz., *Leksykon problemów międzynarodowych i konfliktów zbrojnych*, Wrocław 1998.
- Stanisławski W. i in., *Konflikty etniczne w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej*, „Prace Ośrodka Studiów Wschodnich” 2002 nr 6.
- Waldenberg M., *Uwagi o roli czynnika narodowego w Europie Środkowej*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 1997 z. 10, s. 9-32.
- Wituch T., *Terytoria sporne w Europie po roku 1815*, Pułtusk 2001.
- Waldenberg M., *Rozbicie Jugosławii. Od separacji Słowenii do wojny kosowskiej*, Warszawa 2003.
- Wojciechowski S., *Potęga granic: przypadek Europy Środkowo-Wschodniej*, „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa” 2001 z. 19, s. 123-134.
- Wojciechowski S., *Animozyje i konflikty na terytorium byłej Jugosławii*, „Przegląd Zachodni” 2002 nr 1, s. 143-157.

II. PROBLEMY o CHARAKTERZE GLOBALNYM

- [1]. **Uchodźcy we współczesnym świecie** – ● definicja uchodźcy, uchodźstwo a emigracja (zakres pojęć) ● przyczyny uchodźstwa ● skala uchodźstwa; okresy szczególnego nasilenia tego zjawiska w XX/XXI wieku ● główne kierunki uchodźstwa – państwa wyludniające się i docelowe ● recepcja społeczna uchodźców w wybranych państwach ● działalność Wysokiego Komisarza NZ ds. Uchodźców, Unii Europejskiej i OBWE ● perspektywy rozwoju zjawiska uchodźstwa w przyszłości ● Polska jako kraj imigracyjny: kto do nas przybywa (tabela lub wykres), dla kogo jesteśmy krajem docelowym (tabela lub wykres), dlaczego Polska staje się atrakcyjna dla uchodźców?, kto się nimi w Polsce zajmuje?, statystyka złożonych wniosków o azyl do pozytywnie rozpatrzonych od początku lat 90. XX wieku (tabela lub wykres), główne problemy uchodźców, recepcja społeczna uchodźców w Polsce.

Propozycja literatury:

- Balicki J., Frączak E., Nam Ch.B., *Przemiany ludnościowe. Fakty-interpretacje-opinie*, Warszawa 2003.
- Burszta W.J., Serwański J., (red.), *Migracja – Europa – Polska*, Poznań 2003.
- Cutts M., *Uchodźcy świata: 50 lat pomocy humanitarnej*, Warszawa 2000.
- Dardis J., *Integracja uchodźców w społeczeństwach europejskich*, „Wokół Współczesności” 2002 nr 1, s. 117-126.
- Florczak A., *Uchodźcy w Polsce: między humanitaryzmem a pragmatyzmem*, Toruń 2003.
- Głębicka K., *Polityka imigracyjna w Niemczech – geneza i ewolucja*, w J. Zamojski (red.), *Imigranci i społeczeństwa przyjmujące*, Warszawa 2000, s. 128-146.
- Goodwin-Gill G., *The refugee in International Law*, Oxford 2003.
- Marrus M.R., *The unwanted – European refugees from the First World War through the cold war*, Philadelphia 2002.
- Nowaczek K., *Polityka Unii Europejskiej wobec procesów imigracyjnych*, Toruń 2004.
- Occhetta F., *Imigranci w więzieniu*, „Wokół Współczesności” 2002 nr 1, s. 136-146.
- Potyrała A., *Ewolucja międzynarodowego systemu ochrony uchodźców*, „Przegląd Politologiczny” 2002 nr 4, s. 61-72.
- Potyrała A., *Kwestia uchodźstwa w systemie Organizacji Narodów Zjednoczonych*, „Przegląd Politologiczny” 2004 nr 1, s. 121-140.
- Potyrała A., *Współczesne uchodźstwo*, Poznań 2005.
- *Refugees by numbers*, UNHCR, Geneva 2004.
- Romaniszyn K., *Kulturowe implikacje międzynarodowych migracji*, Lublin 2003.
- Skorowski H., *Problem marginalizacji emigrantów i uchodźców*, „Roczniki Naukowe Caritas” 1999 nr 3, s. 69-83.
- Wierzbicki B., *Uchodźcy w prawie międzynarodowym*, Warszawa 1993.
- Ząbek M., *Między piekłem a rajem – problemy adaptacji kulturowej wśród uchodźców i imigrantów*, Warszawa 2002.

- [2]. **Stereotypy narodowościowe** – ● czym jest stereotyp? definicja stereotypu oraz autostereotypu, pojęcie stereotypu narodowościowego ● funkcje stereotypu ● stereotypy dotyczące narodów i państw jako czynnik kształtujący (determinanta) współczesne stosunki międzynarodowe – jakie jest ich znaczenie i rola w stosunkach międzynarodowych ● podmioty odpowiedzialne za rozpowszechnianie i utrwalanie stereotypów ● analiza wybranego przypadku stereotypu dotyczącego zarówno narodu jak i państwa – do wyboru: stereotyp Rosjan/Rosji, Niemców/Niemiec, Czechów/Czech, Słowaków/Słowacji, Ukraińców/Ukrainy, Białorusinów/Białorusi, Litwinów/Litwy, Węgrów/Węgier

Propozycja literatury:

- Badania opinii publicznej CBOS – www.cbos.pl
- Błuszkowski J., *Stereotypy narodowe w świadomości Polaków. Studium socjologiczno-politologiczne*, Warszawa 2003.
- Bokszański Z., *Stereotypy a kultura*, Wrocław 1997.
- Bonusiak W. (red.), *Stereotypy narodowościowe na pograniczu*, Rzeszów 2002.
- Gerrits N.A. (red.), *Vampires unstaked. National images, stereotypes and myths in East Central Europe*, Amsterdam 1995.
- Hannan K., *O urokach i stereotypach polskości*, „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa” 2003 z. 22, s. 135-148.
- Kofta M., Jasińska-Kania A. (red.), *Stereotypy i uprzedzenia. Uwarunkowania psychologiczne i kulturowe*, Warszawa 2001.
- Kurcz I., *Stereotypy i autostereotypy narodowe*, „Polityka Wschodnia” 1996 nr 2, s. 99-108.
- Kurczewska J., *Wizerunki Słowacji, Białorusi, Węgier, Litwy, Republiki Czeskiej, Ukrainy, Rosji, Francji i Niemiec w wybranych polskich mediach publicznych i komercyjnych*, Warszawa 2003.
- Maison D., *Jak powstają stereotypy narodowe*, Warszawa 1997.
- Maj Cz., *Stereotypy sąsiadów w polskiej opinii publicznej*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio K: Politologia” 1995/1996 vol. II/III, s. 25-35.
- Mojsiewicz Cz., *Przezwyciężanie stereotypów wroga w stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1990 nr 1.
- Poppe E., *National and ethnic stereotypes in Central and Eastern Europe. A study among adolescents in six countries*, Utrecht 1998.
- Szred R., *Stereotyp Ukraińca i Białorusina. Analiza porównawcza*, „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa” 2000 z. 16-17, s. 95-115.
- Tazbir J., *Mity i stereotypy w dziejach Polski*, Warszawa 1991.
- Walas T. (red.), *Narody i stereotypy*, Kraków 1995.
- Wandycz P.S., *Mity, stereotypy i kompleksy w dziejach Europy Środkowo-Wschodniej*, w: J. Purchla (red.), *Europa Środkowa – nowy wymiar dziedzictwa*, Kraków 2002, s. 33-41.

III. POLSKA i POLACY w ŚRODOWISKU MIĘDZYNARODOWYM

- [1]. **Polacy w świecie (XIX-XXI wiek). Polska diaspora** – ● pojęcia: polska diaspora a Polonia ● liczebność Polaków na tle innych diaspor narodowych – Irlandczyków, Żydów, Ormian, Albańczyków, Portugalczyków, Greków, Węgrów, Włochów, Rosjan, Ukraińców i Chińczyków ● rozmieszczenie skupisk Polaków w Europie i świecie – mapa, tabele, dane liczbowe ● dwie przyczyny powstawania skupisk Polaków poza granicami kraju: zmieniające się granice i przymusowe wysiedlenia (Wschód) oraz emigracja polityczna i ekonomiczna (głównie na Zachód i do Ameryki Łacińskiej); porównanie sytuacji ekonomicznej i politycznej obywateli diaspor (wschodniej i zachodniej) ● polska emigracja – główne fale (okresy) i kierunki emigracji w XIX i XX wieku ● recepcja polskich imigrantów w Europie i świecie; problem asymilacji w państwach imigracyjnych ● repatriacja Polaków z państw postradzieckich Azji Środkowej – skala, unormowania prawne, problemy z tym związane ● znaczenie działalności kulturalnej i politycznej emigracji dla obrazu Polski w świecie; kontakty środowisk emigracyjnych z krajem; zjawisko reemigracji (skala i problemy z tym związane) ● omówienie wybranego przypadku – Brazylia, Argentyna, USA, Kanada, Australia, Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Szwecja, Republika Czeska, Ukraina, Białoruś, Federacja Rosyjska, Kazachstan, Zimbabwe (sytuacja Polaków, ich znaczenie w kulturze i polityce danego państwa, skala kontaktów z Polską).

Propozycja literatury:

- Burszta W.J., Serwański J. (red.), *Migracja, Europa, Polska*, Poznań 2003.
- Chodubski A., *Elity polityczne współczesnej emigracji polskiej*, Wrocław 1994.
- Gizowski M., *Polacy na obczyźnie: studia i szkice z dziejów polskiej diaspory na świecie*, Gdańsk 2003.
- Koseski A. (red.), *Emigracja z ziem polskich w XX wieku: drogi awansu emigrantów*, Pułtusk 1998.
- Stola D., *Emigracja pomarцова*, Warszawa 2000.

- Szydłowska-Ceglowska B. (red.), *Polonia w Europie*, Poznań 1992.
- Śladkowski W., *Wychodźstwa polskiego zarys dziejowy*, Lublin 1994.
- Wałaszek A. (red.), *Polska diaspora*, Kraków 2001.
- Wilkoń A. (red.), *Polacy w kulturze świata - Polacy twórcy w kraju zamieszkania. Materiały z III Forum Oświaty Polonijnej*, Warszawa 2000.

- [2]. **Stosunki polsko-izraelskie. Relacje Polski z organizacjami żydowskimi na świecie** – ● okoliczności historyczne napływu ludności żydowskiej na terytoria polskie w średniowieczu i czasach nowożytnych (liczby, mapa, tabela) ● Żydzi polscy w świecie – emigracja w XX wieku, dokąd i w jakich okresach emigrowali polscy Żydzi? ● stosunki polsko-żydowskie od zakończenia II wojny światowej do 1989 roku (charakterystyka poszczególnych etapów) ● stosunki między III Rzeczpospolitą a państwem Izrael od 1990 roku – główne problemy, osiągnięcia i wyzwania ● stosunki Polski z organizacjami żydowskimi w świecie ● Polscy Żydzi i polska kultura poza granicami Polski ● stan stosunków polsko-izraelskich i polsko-żydowskich jako czynnik wpływający na pozycję międzynarodową Polski ● reemigracja polskich Żydów oraz ich potomków (skala zjawiska).

Propozycja literatury:

- Bratkowski S., *Pod wspólnym niebem: krótka historia Żydów w Polsce i stosunków polsko-żydowskich*, Warszawa 2001.
- Kozłowski M., *Polska - Izrael: przeszłość, dzień dzisiejszy, perspektywy*, Warszawa 2004.
- Magdziak-Miszewska A., *Stosunki polsko-żydowskie – nowy priorytet?*, „Polska w Europie” 1999 z. XXX, s. 104-107.
- Pawlak B., Puchta P., *Stosunki polsko-żydowskie i polsko-izraelskie*, http://www.sprawymiedzynarodowe.pl/rocznik/1998/pawlak_puchata_stosunki_zydowskie_izraelskie.html
- Pawlak B., Sliwiński K., *Stosunki polsko-żydowskie*, http://www.sprawymiedzynarodowe.pl/rocznik/1997/pawlak_sliwinski_stosunki_polsko_zydowskie.html
- Shevah W., *Czas ambasadora*, Kraków 2003.

IV. VARIA

- [1]. **Jak najtaniej dojechać drogą lądową z Warszawy do Stambułu (Konstantynopola)?** ● trasa ● rodzaje środków lokomocji (auto-stop i trasa piesza dłuższa niż 15 km dziennie nie wchodzi w grę); tylko komunikacja publiczna ● czas dojazdu ● kalkulacja kosztów ● regulacje wizowe i celne ● niebezpieczne regiony ● „uciążliwe” granice ● interesujące miejsca. Informacje można znaleźć m.in. w internecie (prywatne strony podróżników), na stronach MSZ, ambasad poszczególnych państw oraz ich MSZ.

ESEJ

OGÓLNE ZASADY

- ① Każdy student zobowiązany jest do wygłoszenia **jednego eseju na zadany temat**.
- ① Wygłoszenie eseju powinno trwać **8-10 minut**. Esej nie powinien być odczytany. Student może natomiast korzystać z konspektu, zawierającego najważniejsze punkty (tezy) swojej wypowiedzi, ważne daty, adresy itp.
- ① Esej powinien być **opracowany w wersji elektronicznej** i przesłany najpóźniej **7 dni od daty wygłoszenia na adres e-mail: zenderowski@seznam.cz**. Plik z pracą powinien zawierać w swojej nazwie informację koniecznie (!) **wg następującego wzoru**: nazwisko imię – nr albumu – temat pracy. **Objętość pracy: 6000-10000 znaków**. Pracę uważa się za przesłaną w momencie **otrzymania pisemnego potwierdzenia** za strony prowadzącego zajęcia. Należy je **wydrukować i zachować** na wypadek ewentualnych wątpliwości przy zaliczaniu przedmiotu. Przesłane prace nie będą rozpowszechniane i zostaną usunięte z twardego dysku po zakończeniu roku akademickiego.
- ① W **przypadku niemożności wygłoszenia** referatu w danym dniu, osoba, na której spoczywa ten obowiązek powinna poprosić kogoś o jego przeczytanie. Prowadzący zajęcia powinien zostać o tym uprzednio poinformowany telefonicznie lub drogą internetową.
- ① **Prace będące plagiatem** zostaną odrzucone, zaś osoba, która przedstawiła do oceny dany referat, zostanie pozbawiona punktów i nie będzie miała możliwości oddania do oceny nowej wersji swojego referatu.

ELEMENTY SKŁADOWE ESEJU

- [6]. **Imię i nazwisko** autora recenzji, **grupa, data** wygłoszenia.
- [7]. **Tytuł** eseju.
- [8]. **Treść i forma** eseju. Z uwagi na ograniczenia czasowe (8-10 minut) treść eseju powinna zawierać wyłącznie najważniejsze informacje, które powinny zostać zaprezentowane w możliwie jak najbardziej atrakcyjnej formie.
- [9]. **Dane bibliograficzne**.

KRYTERIA OCENY ESEJU

Przedmiot oceny	Maksymalna liczba punktów
▪ kryterium formalne: styl prezentacji; źródła, w oparciu o które przygotowano referat	5 pkt.
▪ kryterium merytoryczne: trafność tez, rzetelność, treściwość, umiejętność ujęcia problemu	15 pkt.
▪ kryterium czasowe: terminowość wygłoszenia i oddania referatu	– 10 pkt.
▪ kryterium techniczne: jakość techniczna (schłodność, praca napisana na komputerze)	2 pkt.
▪ kryterium językowe: ocena pod kątem błędów literowych, stylistycznych oraz ortograficznych	3 pkt.

TEMATY ESEJÓW

Proszę wpisać się na listę.

1. Dlaczego Organizacja Narodów Zjednoczonych potrzebuje gruntownej reformy?
2. Dlaczego Albańczycy z Kosowa mogli skorzystać z prawa do samostanowienia, a Kurdowie nie?
3. Polityka nieprolifacji broni nuklearnej. Komu najbardziej zależy na jej nierozprzestrzenianiu?
4. Unia Europejska w XXI wieku – superpaństwem? supermocarstwem?
5. Znaczenie surowców naturalnych w polityce międzynarodowej.
6. Literacki reportaż Ryszarda Kapuścińskiego i jego wkład w propagowanie wiedzy o współczesnym świecie.
7. Źródła terroryzmu międzynarodowego.
8. Świat staje się coraz bardziej religijny. Dlaczego i jakie mogą być tego konsekwencje?
9. Skąd czerpiemy informacje o wydarzeniach we współczesnym świecie? Jak jest ich wiarygodność?
10. Najbardziej wpływowe języki świata.
11. Organizacja Ludów i Narodów Niereprezentowanych: odpowiedź na deficyty ONZ?
12. World Values Survey – co mówią o współczesnym świecie wyniki tych badań?

13. Human Development Index – skomentuj wyniki ostatnich badań.
14. Czy świat staje się coraz bardziej demokratyczny?
15. Indeks Państw Upadłych wg The Fund for Peace – skomentuj wyniki ostatnich badań.
16. Współczesne wędrówki ludów – kierunki, przyczyny, konsekwencje.
17. Reakcja tzw. światowej opinii publicznej na zbrodnie etniczne. Od moralnego oburzenia do cynicznej obojętności.
18. Znaczenie pamięci w stosunkach międzynarodowych. Pamięć jako przyczyna konfliktów.
19. Starzejąca się Europa wobec wyzwania masowej imigracji. Wizja Europy w 2050 roku.
20. Chiny – światowe supermocarstwo XXI wieku?
21. Dlaczego nie nastąpił „koniec historii”? (F. Fukuyama)
22. Czy konflikt cywilizacji rzeczywiście jest nieuchronny? (S. Huntington)
23. Tożsamość międzynarodowa (geokulturowa i polityczna) współczesnej Rosji.
24. Pozycja międzynarodowa Indii.
25. Czy Europa Zachodnia znajduje się na progu konfliktów etnicznych?
26. Perspektywy integracji politycznej i ekonomicznej w Ameryce Łacińskiej.
27. Afryka – zapomniany kontynent?
28. Wizje ładu międzynarodowego w ideologiach alterglobalistycznych.
29. Public Relations w stosunkach międzynarodowych. Czy państwa potrzebują reklamy?
30. Wizje globalnego zarządzania (*global government*).
31. Dlaczego Chiny (ChRL) nie przestrzegają praw człowieka?
32. Największe niepowodzenia polityki zagranicznej RP.
33. Japonia: spokojne rozstanie z ideą mocarstwowości?
34. Czy Stany Zjednoczone Ameryki mogą być „światowym policjantem”?
35. Amerykanie pochodzą z Marsa, a Europejczycy – z Wenus? (R. Kagan)
36. Sposoby prezentacji mapy świata w atlasach geograficznych: w Europie, USA, Rosji, Chinach i Indiach.
37. Obraz wrogów i przyjaciół, wielkich zwycięstw i klęsk narodowych w wybranych hymnach państwowych.
38. Nacjonalizm stadionowy i jego manifestacje w stosunkach międzynarodowych.
39. Współczesne kontrowersje wokół idei wojny prewencyjnej.
40. Polacy w misjach wojskowych na świecie. Rola i znaczenie Polski w tworzeniu misji pokojowych.
41. Dlaczego państwa zabiegają o prawa do organizowania wystaw Expo, igrzysk olimpijskich, mistrzostw piłkarskich?
42. Cyberterrorizm jako wyzwanie dla bezpieczeństwa współczesnych państw.
43. Czy opinia publiczna powinna mieć wpływ na kształtowanie polityki zagranicznej?

TEST

Studenti otrzymują do wypełnienia test składający się z **dwudziestu pytań** ♦ Każdemu pytaniu towarzyszą **cztery opcje odpowiedzi**. Potencjalnie możliwa jest sytuacja, w której wszystkie cztery są prawdziwe lub wszystkie cztery fałszywe – tzw. **test wielokrotnego wyboru** ♦ Za zakreślenie **fałszywej odpowiedzi** (postawienie znaku w kratce obok wybranej opcji odpowiedzi) **odejmuje się jeden punkt**, natomiast **za wybór prawidłowej odpowiedzi otrzymuje się jeden punkt**. Jeśli np. w ramach jednego pytania zostanie zakreślona zarówno prawidłowa jak i fałszywa odpowiedź, student otrzymuje wówczas zero punktów. W przypadku, gdy żadna z opcji odpowiedzi nie jest prawidłowa i żadna odpowiedź nie zostanie zakreślona, student ani nie traci, ani nie zyskuje punktu. **Maksymalna liczba punktów do uzyskania: 30** ♦ Czas na wypełnienie testu wynosi **20 minut** ♦ Na salę egzaminacyjną nie będą wpuszczane osoby spóźnione ♦ Na karcie testowej wpisuje się jedynie **numer albumu** oraz stawia **własnoręczny podpis**. Należy mieć przy sobie indeks ♦ Odpowiedzi udziela się poprzez **wyraźne zakreślenie kratki** przy danej odpowiedzi ♦ **Testy wypełnione ołówkiem są nieważne** (można jednak wstępnie zaznaczyć sobie poszczególne odpowiedzi) ♦ **Nie uznaje się też ewentualnych korekt** w postaci przekreślonych odpowiedzi lub jakichkolwiek dopisków ♦ Wszyscy studenci oddają swoje prace w tym samym czasie (na znak prowadzącego egzamin) ♦ Wszelkie zastrzeżenia i reklamacje odnośnie do treści zadanych pytań oraz przebiegu kolokwium można zgłaszać dopiero po jego zakończeniu ♦ Student ryzykuje **utrata punktów lub natychmiastowym zakończeniem testu w następujących przypadkach**: nieoddanie testu w wyznaczonym czasie i w wyznaczony sposób; posiadanie włączonego telefonu komórkowego lub próba nawiązania kontaktu z otoczeniem zewnętrznym; korzystanie z niedozwolonych „pomocy dydaktycznych”; każdorazowa próba skontaktowania się z sąsiadem (niezależnie od charakteru rozmowy); w innych sytuacjach – zgodnie z arbitralną decyzją prowadzącego egzamin (każdorazowo uzasadnioną na wniosek studenta po przeprowadzonym egzaminie).

TEZY do TESTU

Uwaga: poniższy wykaz nie obejmuje pytań z zakresu wygłaszanych referatów.

- [1]. Pojęcie członka misji dyplomatycznej
- [2]. Pojęcie członka personelu misji dyplomatycznej
- [3]. *Agrément* i jego znaczenie w stosunkach dyplomatycznych
- [4]. Problem akredytacji tego samego przedstawiciela dyplomatycznego w więcej niż jednym państwie
- [5]. Problem akredytacji tej samej osoby jako szefa misji dyplomatycznej przez więcej niż jedno państwo
- [6]. Obywatelstwo członków personelu dyplomatycznego (czy mogą posiadać obywatelstwo państwa przyjmującego?)
- [7]. Objęcie przez szefa misji dyplomatycznej funkcji w państwie przyjmującym (okoliczności)
- [8]. Klasy szefów misji dyplomatycznych
- [9]. Zasady pierwszeństwa (precedencji) między szefami misji dyplomatycznych
- [10]. Zasady precedencji w obrębie tej samej klasy szefów misji dyplomatycznych
- [11]. Zasada nietykalności pomieszczeń misji dyplomatycznej i urzędu konsularnego
- [12]. Zasada nietykalności osoby przedstawiciela dyplomatycznego
- [13]. Immunitety i przywileje przedstawicieli dyplomatycznych
- [14]. Bagaż osobisty przedstawiciela dyplomatycznego i jego ochrona prawna
- [15]. Adresaci Wiedeńskiej Konwencji o Stosunkach Dyplomatycznych (kto, w myśl Konwencji, był uprawniony do jej podpisania?)
- [16]. Warunki wejścia w życie Wiedeńskiej Konwencji o Stosunkach Dyplomatycznych (przewidziane w umowie)
- [17]. Kiedy weszła w życie Wiedeńska Konwencja o Stosunkach Dyplomatycznych (1961)?
- [18]. Instytucja poselstwa w starożytnym Grecji
- [19]. Instytucja poselstwa w starożytnym Rzymie
- [20]. Poselstwo jako stała misja (od jakiego okresu?)
- [21]. Prawzory współczesnych ministerstw spraw zagranicznych (Francja, Wielka Brytania, Rosja)
- [22]. Znaczenie Regulaminu Wiedeńskiego dla regulacji prawnej stosunków dyplomatycznych
- [23]. Protokół Akwizgrański z 1818 roku i czwarta klasa przedstawicieli dyplomatycznych

- [24]. Polska dyplomacja w wieku XVIII i XIX (główne instytucje)
- [25]. Na jakich wzorach odbudowywana była dyplomacja II Rzeczypospolitej?
- [26]. Pojęcie dyplomacji
- [27]. Relacja między dyplomacją a polityką zagraniczną
- [28]. Źródła prawa dyplomatycznego
- [29]. Znaczenie i charakter Konwencji Hawańskiej z 1928 roku
- [30]. Prawo legacji (definicja)
- [31]. Przy kim akredytowani są szefowie misji dyplomatycznych poszczególnych klas?
- [32]. Na jakiej zasadzie określa się klasę szefów misji dyplomatycznych (porozumienie czy jednostronna decyzja?)
- [33]. Przedstawicielom której klasy szefów misji dyplomatycznych przysługuje tytuł „Ekscelencja”?
- [34]. Rangi dyplomatyczne i ich hierarchia w polskiej służbie dyplomatycznej przewidziane w myśl Ustawy o służbie zagranicznej (2001)
- [35]. Przedstawiciele dyplomatyczni Stolicy Apostolskiej
- [36]. Szeroka i wąska definicja korpusu dyplomatycznego
- [37]. Funkcja dziekana korpusu dyplomatycznego oraz jego obowiązki
- [38]. Listy uwierzytelniające i listy wprowadzające (a klasy szefów misji dyplomatycznych)
- [39]. Kto nadaje stopnie dyplomatyczne w Polsce w myśl Ustawy o służbie zagranicznej (2001)?
- [40]. Warunki otrzymania stopnia dyplomatycznego w Polsce w myśl Ustawy o służbie zagranicznej (2001)
- [41]. Obowiązująca hierarchia w służbie dyplomatycznej Rzeczypospolitej Polskiej (od 2001 roku)
- [42]. Kto mianuje i odwołuje ambasadorów Rzeczypospolitej Polskiej?
- [43]. Zadania ambasadorów RP w myśl Ustawy o służbie zagranicznej (2001)
- [44]. Pojęcie urzędu konsularnego
- [45]. Pojęcie członka urzędu konsularnego
- [46]. Pojęcie członka personelu konsularnego
- [47]. Zawodowi i honorowi urzędnicy konsularni: podobieństwa i różnice
- [48]. Czy zgoda na nawiązanie stosunków dyplomatycznych implikuje zgodę na nawiązanie stosunków konsularnych?
- [49]. Czy zerwanie stosunków dyplomatycznych pociąga za sobą *ipso facto* zerwanie stosunków konsularnych?
- [50]. Podstawowe funkcje konsularne
- [51]. Wykonywanie funkcji konsularnych poza okręgiem konsularnym (warunki)
- [52]. Wykonywanie funkcji konsularnych w państwie trzecim
- [53]. Wykonywanie funkcji konsularnych na rzecz państwa trzeciego
- [54]. Klasy kierowników urzędów konsularnych
- [55]. Listy komisyjne
- [56]. *Exequatur* i jego znaczenie w stosunkach konsularnych
- [57]. Pierwszeństwo między kierownikami urzędów konsularnych
- [58]. Obywatelstwo urzędników konsularnych (czy mogą posiadać obywatelstwo państwa przyjmującego?)
- [59]. Obowiązek uzasadniania odmowy *agrément* i *exequatur* w stosunkach dyplomatycznych i konsularnych
- [60]. Ochrona prawna poczty konsularnej
- [61]. Porozumiewanie się z obywatelami państwa wysyłającego przez urząd konsularny
- [62]. Zawiadamianie o przypadkach zgonu, opieki lub kurateli, rozbicia się statku i wypadku lotniczego
- [63]. Nietykliwość osobista urzędników konsularnych (zakres immunitetu)
- [64]. Działalność zarobkowa urzędników konsularnych zawodowych i honorowych
- [65]. Instytucja konsulatu w starożytnej Grecji (charakter i znaczenie)
- [66]. Instytucja konsulatu w starożytnym Rzymie (charakter i znaczenie)
- [67]. Instytucja konsulatu w średniowieczu (charakter i znaczenie)
- [68]. Pojęcie stosunków konsularnych
- [69]. Prawo konsulatu (definicja)
- [70]. Źródła prawa konsularnego
- [71]. Kodyfikacja prawa konsularnego
- [72]. Zasady udzielania zgody na otwarcie urzędu konsularnego w danej miejscowości
- [73]. Okręg konsularny (definicja)
- [74]. Sieć konsularna – dwa znaczenia (definicje)
- [75]. Klasy kierowników urzędów konsularnych i klasy urzędów konsularnych
- [76]. Korpus konsularny (definicja)
- [77]. Funkcja dziekana korpusu konsularnego oraz jego obowiązki
- [78]. Liczba korpusów konsularnych w danym państwie
- [79]. Podstawowe funkcje konsularne
- [80]. Warunki, które w myśl Ustawy o funkcjach konsulów RP z 1984 r. powinien spełniać kandydat na konsula RP
- [81]. Pojęcie protokołu dyplomatycznego
- [82]. Cele i zadania protokołu dyplomatycznego
- [83]. Pierwszeństwo najwyższych stanowisk państwowych (i samorządowych) w Polsce (hierarchia)
- [84]. Pierwszeństwo członków personelu dyplomatycznego w obrębie misji dyplomatycznej
- [85]. Zasada alternatu przy podpisywaniu bilateralnych umów międzynarodowych
- [86]. Język umowy międzynarodowej (bilateralnej i wielostronnej)
- [87]. Miejsce honorowe dla podpisu i pieczęci w tekście umowy międzynarodowej (bilateralnej)
- [88]. Lokalizacja stołu, krzesła (foteli) oraz proporzyczków przy podpisywaniu umowy międzynarodowej (bilateralnej)
- [89]. Składanie podpisów pod umową dwustronną
- [90]. Podawanie i odbieranie podpisanych egzemplarzy dwustronnej umowy międzynarodowej (którą ręką podaje się i odbiera)
- [91]. Przemówienia po podpisaniu umowy dwustronnej (kolejność – gospodarz i gość)
- [92]. Miejsce honorowe a drzwi wejściowe

- [93]. Miejsca honorowe za stołem prezydiąlnym i w samochodzie
- [94]. Procedura występowania i uzyskiwania *agrément*
- [95]. Pojęcie przywileju i immunitetu
- [96]. Immunitet dyplomatyczny a incydent drogowy
- [97]. Legitymacje wydawane przez Protokół Dyplomatyczny MSZ członkom misji dyplomatycznych (rodzaje)
- [98]. Język w oficjalnych stosunkach dyplomatycznych
- [99]. Nota podpisana
- [100]. Nota werbalna
- [101]. Memorandum
- [102]. Aide Mémoire
- [103]. Zasady wywieszania flagi państwowej (czas i miejsce)
- [104]. Wywieszanie flagi państwowej na znak żałoby
- [105]. Kolejność umieszczania flag
- [106]. Uścisk dłoni w stosunkach dyplomatycznych
- [107]. Zasady całowania kobiet w rękę w stosunkach dyplomatycznych
- [108]. „Skol”
- [109]. Tytułowanie głów państw
- [110]. Komu przysługują tytuły: „Ekscelencja”, „Eminencja”, „Magnificencja”?
- [111]. Godziny i okoliczności rozmów telefonicznych w stosunkach dyplomatycznych
- [112]. Listy półoficjalne i prywatne w stosunkach dyplomatycznych (podstawowe zasady korespondencji)
- [113]. Bilety wizytowe urzędowe i prywatne
- [114]. Zasady wręczania upominków w stosunkach dyplomatycznych
- [115]. Zasady wręczania kwiatów w stosunkach dyplomatycznych

SYSTEM OCENIANIA – PUNKTACJA

ESEJ	REFERAT	TEST
0-25 pkt.	0-25 pkt.	max 30 pkt.

PUNKTY	OCENA
77-80	bardzo dobra +
69-76	bardzo dobra
63-68	dobra +
57-62	dobra
51-56	dostateczna +
45-50	dostateczna
< 45	niedostateczna niestety

Uwaga: ocena nie jest wpisywana do indeksu. Stanowi ona jedynie informację o jakości zaangażowania w zajęcia.
 Podstawę zaliczenia stanowi uzyskanie min. 45 punktów.
 Punkty pow. 65 będą doliczane do wyniku testu egzaminacyjnego na końcu roku.

NINIEJSZY SYLABUS ZNAJDUJE SIĘ NA STRONIE INTERNETOWEJ www.zenderowski.republika.pl

® **Radosław Zenderowski**

Niniejszy sylabus stanowi przedmiot prawa autorskiego
i podlega ochronie prawnej